

Spis treści

MIROSLAW KOFTA, ALEKSANDRA JASIŃSKA-KANIA	
WSTĘP. CZY MOŻLIWY JEST DIALOG MIĘDZY	
SPOŁECZNO-KULTUROWYM A PSYCHOLOGICZNYM	
PODEJŚCIEM DO STEREOTYPÓW?	IX
Perspektywa psychologiczna	X
Perspektywa społeczno-kulturowa	XV
Zawartość niniejszego tomu	XXI
Konkluzje	XXV
Bibliografia	XXVI

CZEŚĆ I. NATURA STEREOTYPÓW	
I MOŻLIWOŚCI ICH ZMIANY	1

IDA KURCZ	
ZMIANA STEREOTYPÓW: JEJ MECHANIZMY I GRANICE	3
Co to jest stereotyp?	3
Jaki może być wpływ stereotypów na działania i zachowanie	
ludzi?	7
Zmiana stereotypów. Fakty	9
Zmiana stereotypów. Teorie	14
Zmiana stereotypów. Granice	17
Bibliografia	22

MARIA JARYMOWICZ	
W POSZUKIWANIU PRZESŁANEK SZTYWNOŚCI	
STEREOTYPÓW	26
Schematy a stereotypy grup: postulat definicyjnego rozróżnienia ...	26
Stereotypy jako schematy sztywne	28
Przejawy sztywności stereotypów jako schematów wiedzy	31
Afekt jako podstawa uprzedzeń	33
Uprzedzenia jako źródło sztywności stereotypów	36
O jednej z istotnych implikacji	39
Bibliografia	41

WIESŁAW ŁUKASZEWSKI, BARBARA WEIGL	
STEREOTYP STEREOTYPU CZY PRYWATNA KONCEPCJA	
NATURY LUDZKIEJ?	44
Typy stereotypów	45
Sposoby interpretacji stereotypów	46
Funkcje przypisywane stereotypom	48
Aktywizacja stereotypów	50
Geneza stereotypów	51
Konsekwencje stereotypowej percepcji	54
Stereotypy i uprzedzenia u dzieci i młodzieży	55
Niejasności i wątpliwości	56
Prywatne koncepcje natury ludzkiej	57
Bibliografia	59

STEREOTY JAKO FENOMENY JEZYKOWE	67
Rola językoznawstwa w badaniach nad stereotypami	67
Kierunki językoznawczych badań nad stereotypami	68
Stosunek stereotypów do pojęć	71
Stosunek stereotypów do prototypów	73
Zakres badań nad stereotypami	77
Bibliografia	78

CZEŚĆ II. TOŻSAMOŚĆ SPOŁECZNA

I KULTUROWA A MYŚLENIE STEREOTYPOWE 81

ANTONINA KŁOSKOWSKA

STEREOTYPI A RZECZYWISTOŚĆ NARODOWEJ	
IDENTYFIKACJI I PRZYSWOJENIA KULTURY	83
Bibliografia	105

ALEKSANDRA JASIŃSKA-KANIA, KRYSZYNA SKARŻYŃSKA

STEREOTYPI NARODOWE I NACJONALIZM	
W PERSPEKTYWIE MIĘDZYNARODOWYCH BADAŃ	
PORÓWNAWCZYCH	108
O potrzebie interdyscyplinarnego podejścia do badań stereotypów	108
Tworzenie się stereotypów i postaw narodowych oraz hierarchii etnicznych. Ustalenia empiryczne	109
Poszukiwania teorii wyjaśniających formowanie się stereotypów i hierarchii etnicznych	120
Mechanizmy upowszechniania się stereotypów i postaw nacjonalistycznych w Europie Środkowej i Wschodniej	123
Bibliografia	126

DARIUSZ DOLIŃSKI

TOŻSAMOŚĆ SPOŁECZNA JAKO GENERATOR	
STEREOTYPOWYCH SĄDÓW O INNYCH	130
Dwa nurty – dwa podejścia	130
Co to właściwie znaczy, że oni są inni	131
Oni są inni, czyli są naszym przeciwieństwem	138
Treść autostereotypu, stereotypów dotyczących innych a tendencje dyskryminacyjne	141
Uwagi końcowe	143
Bibliografia	144

BOGDAN WOJCISZKE

KONSEKWENCJE POZOSTAWANIA W MNIEJSZOŚCI ...	148
Psychologia wyznawania mniejszościowych poglądów	149
Obrona słuszności mniejszościowych poglądów	152
Syndrom zacietrzewionej mniejszości	158
Bibliografia	161

PAWEŁ BOSKI

O STEREOTYPACH NIESTEREOTYPOWO, CZYLI JAK BADAĆ WIEDZĘ O KULTURZE GRUP SPOŁECZNYCH I UNIKAĆ ICH STEREOTYPÓW	164
Stereotypy i alternatywne postacie reprezentacji umysłowej świata społecznego	165
Strategie badawcze. Stereotypy a reprezentacje atrybutów kulturowych	182
Geneza stereotypów i wiedzy kulturowej o grupach etniczno-narodowych	194
Co robić dla ulepszenia świata. Walka ze stereotypami a rozpowszechnianie wiedzy o kulturach i różnicach kulturowych ..	198
Podsumowanie i wnioski końcowe	205
Bibliografia	206

ZOFIA MITOSEK

LITERATURA I STEREOTYPY (PRÓBA TYPOLOGII I OPISU RELACJI)	214
Literackie utrwalanie stereotypów	215
Kreacja stereotypu literackiego	217
Literackie obnażanie stereotypów	219
Bibliografia	223

CZEŚĆ III. STEREOTYPY RÓŻNYCH GRUP A UPRZEDZENIA	225
---	-----

WITOLD NAWROCKI

MITY I STEREOTYPY JAKO KULTUROWA LEGITYMIZACJA UPRZEDZEŃ I AGRESJI (PRZYPADEK SERBSKI)	227
Regulacje terminologiczne	227
Regulacje metodologiczne i treściowe	229
Przeszłość jako program serbskiego „ładu wyobrażonego”	231
Serbski „naród jako lud”	234
„Normatywna samolegitymizacja” w autostereotypie	236
„Serbia jest dziełem Boga” – mesjanizm jako składnik autostereotypu ..	240
Obronny autostereotyp serbskiego herosa: „taniec na ostrzu noża” ..	242
Ambiwalencja postaw	244
Bibliografia	245

ALINA CAŁA

STEREOTYP ŻYDA I NIEMCA – TRWAŁOŚĆ I ZMIANY ..	249
Bibliografia	261

MAŁGORZATA MELCHIOR

REAKCJE NA STYGMAT (IMPRESJE WOKÓŁ BADAŃ NAD POLSKIMI ŻYDAMI)	262
Określenia stygmatyzujące	262
Stygmat „Żyda”	263

Informacje o badaniu i badanych	264
Piętno Żyda – funkcje instrumentalne	265
Efekt stygmatyzacji: identyfikacja negatywna	268
Jak żyć ze stygmatem?	269
Reakcje na stygmat – wnioski z badań	272
Bibliografia	273

MIROSLAW KOFTA

STEREOTYP SPISKOWY JAKO CENTRALNY SKŁADNIK ANTYSEMITYZMU	274
Teoria stereotypu spiskowego	276
Porównanie stereotypu spiskowego ze stereotypem opartym na cechach (klasycznym)	278
Co wynika z koncepcji stereotypu spiskowego dla rozumienia antysemityzmu?	281
Konkluzje	292
Bibliografia	294

INDEKS NAZWISK

NOTY O AUTORACH